

מלחמת העצבים : צריפונים הוקמו על אדמת הכפר, ליצור עובדות.

ואף לא אם ערבים הם או יהודים — ההגיון של תכנון ההתיישבות מחייב כי יעזבו את האדמה הזאת, ומשרד החקלאות ידאג שהם יעזבו אותה. כל אחד עם הגיונו שלו — הגיון של שתי תקופות, של שתי השקפות-עולם, אשר האחת לא תבין לעולם את רעותה.

מ"חזית-המאבק" באום-אל-פרג' עצמה מוסר **רפאל סלע**, סופר "העולם הזה" בצפון: —

משסיים מוסטפה ערסלן את קנייתו החדשיות בשוק של עכו, העמים את הסחורה

השבילים המובילים אליהם, היססו והירהרו. מצד אחד גבר בלבם הפחד מפני היהודים, מפני השלטון, מפני השכנים. ואילו מצד שני התקוממה נפשם נגד הרעיון שעליהם לנטוש את אדמת אבו-תיהם.

אחרי ימים אחדים החליטו : לא.

הגיון מוז' סנטימנטלים. כששמע משרד החקלאות את ההחלטה הגיב במשיכת כתף. כי מגוי וגמור אתו : הערבים האלה לא יישארו באום-אל-פרג'. לא יתכן כי סנטימנטלים של פלאחים יפריעו להתיישבות המתוכננת. ואם אין הם מסכימים לזווג צונו, יזווג אותם בעזרת האמצעים העומדים לרשות השלטון.

מוברות ומנהל הביצוע של "הרשות לשיקום הפליטים הערביים", מוסד בינ-משרדי אשר חבריו : ציג'י הקרן-הקיימת וייץ, יועצו של ראש הממשלה לעניני ערביים פלמון, עזרא דנין ומפקד הממ"ש של הצבאי עמנואל מור.

ראובן אלוגי, איש קיבוץ טיפוס, בעל פנים אדומות ורחבות, הוא אחד המעטים ששרדו במשרד החקלאות מאז ימי כהונתו של ציז'לינג בממשלה הזמנית. כאיש מפ"ם אין הוא יכול להיחשב כאויב הערבים. אך למ כאיש-קיבוץ הוא יודע את ערכה של התיישבות מתוכננת. ולכן החליט : על ער-ביי אום-אל-פרג' לעזוב את כפרם, המפריע למושב "בן-עמי" ולישבו המתוכנן של הגליל המערבי.

ביום בהיר אחד נסע ראובן אלוגי לאום-אל-פרג' והסביר לחסן אחמד עסלאן, המוכ-תר, את המצב : שהוא מעריך את מטירתם של הערבים לאדמתם, את חריצותם כחקלאים, ואינו בא לנשלהם — אך נאלץ להר-ציאם מכפרם זה. כתחליף הציע להם שיעב-רו לכפר ערבי אחר, מקר, הנמצא כ-15 ק"מ מדרום לאום-אל-פרג', שם יקבלו חלקת אדמה אחרת שערכה יהיה שווה (לפי אומ-דנת ועדה ממשלתית) לערך האדמה שיט-שוה. הוא גם הבטיח להם שבכפר מקר (שבחלקו עודנו מיושב על-ידי ערבים אחרים, ושהוקצה להתיישבות הערבית במסגרת התיכנון הכללי) יקבלו שיכון מתאים להם, ושהקושאנים על האדמה החדשה יימסרו לידיהם.

לפי הגיון המדינה המתוכננת, היו הפלא-חים צריכים להיות מרוצים ולאמר "תודה".

הפלאחים, בביקורתיהם העלובות אשר בפרדס, מנותקים-למחצה מן העולם ע"י הסוללות שהועזרו בצורה כה מסתורית על

תחלת הטרנדיה : כשהתקרבו במאי 1948 החבלנים כפר לא חיכו הערבים שהבתים יפוצצו על ראשיהם ברחו, יחד עם נשותיהם ובניהם לתוך פרדס סמוך בתיהם. לפי חוק המדינה הם נחשבים על כן ל"נפקדים", דרות שהם אזרחי המדינה ויש להם פנקסי זיהוי.

"למען התיכנון הסתלקו!"

על חמורו ופנה לחזור לפרדס אום-אל-פרג', כשהגיע בסמוך לשביל המתפתל בין בתי הכפר ההרוס, הבחין מרחוק בבודודור גדול החורש בקרקע. שמח מוסטפה בלבן ואמר לעצמו : "הנה כי כן, דואגת לנו הממשלה, יאריך אלה את ימיה, מרחיבה היא את השביל הצר לפרדס, למען יוכלו לעבוד בו שני חמורים..."

אך לאחר שמוסטפה עבר את בנין "המצב-פה" החרב, ראה לתמהונו כי בפתח השביל

מהם ? קיים במדינה חוק-הפקעות, המאפשר לנציב העליון (ולשר-החקלאות שבא במ-קומו למטרת חוק זה) לתפוס כל שטח אדמה לתועלת הציבור. אמנם, המחוקק חשב על הפקעות לצרכי כבישים, מסילות ברזל ובתי-ספר, אולם בידי ממשלה המאמינה בתיכנון יוכל החוק לשמש גם נשק לשם ביצוע התיכנון וסילוק אנשים הדבקים באר-מתם — בניגוד לתכנית.

וכך נשאר המצב כשעלה המסך על המערכה האחרונה של הטרנדיה :

בין עצי פרדסים שוכנים הפלאחים, המא-מינים כי החוק יכיר בצדקתם, כשמגוי וגמור אתם להישאר על אדמת אבותיהם.

במשרדם אשר בחיפה יושבים פקידים האפוטרופוס על רכוש הנפקדים, כשמגוי וגמור אתם לבצע את פיסקת החוק האומ-רת : ערביי אום-אל-פרג' הם נפקדים, ור-כושם שייך לאפוטרופוס.

במושב בן-עמי יושבים המתיישבים חס-רי-הסבלנות ואומרים : אם לחוק יש סב-לנות, לנו אין.

ובקריה יושב ראובן אלוגי, פקיד מש-רד החקלאות, ואומר : לא איכפת לי כלל אם פלאחים אלה "נפקדים" הם או לא,

אנשים במצור. מפחי נפש וענפי עצים הקימו להם הפלאחים ביקתות עלובות בתוך הפרדס ומחכים להחלטת בית-המשפט.

